

Arkivsak-dok. 15/03541-3
Saksbehandler Bård Andreas Lassen

Saksgang
Fylkesutvalget

Møtedato Saknr
07.04.2015

UTTALELSE TIL SØKNAD OM UNNTAK FRA KONSESJONSPLIKT FOR HEVING AV DAMMENE VED VIGELANDSFOSS KRAFTVERK

Fylkesrådmannens forslag til vedtak

1. Vest-Agder fylkeskommune mener at heving av dammene ved Vigelandsfoss kraftverk vil kunne medføre negative konsekvenser for allmenne friluftslivsinteresser på stedet.
2. Med bakgrunn i tiltakets begrensede negative konsekvenser for andre forhold enn friluftsliv, mener Vest-Agder fylkeskommune at unntak fra konsesjonsplikt kan gis dersom regulant og kommune kommer til enighet om tilstrekkelig avbøtende tiltak som ivaretar turvei og badeplass ved dammen. Dersom dette ikke lar seg gjøre på en tilfredsstillende måte, bør det stilles krav om konsesjonsbehandling.
3. Dersom det stilles krav om konsesjonsbehandling, bør det legges opp til en felles konsesjonsbehandling av hele anlegget ved Vigelandsfoss kraftverk slik at man får vurdert de samlede konsekvensene av omsøkt og tidligere godkjent utbygging.

Vedlegg

1. Vigelandsfoss kraftverk - søknad om unntak fra konsesjonsplikt for heving av dammene med 0,8 meter.

Saksopplysninger

Norsk Hydro ASA (Hydro) er i gang med å oppgradere demningen ved Vigelandsfoss kraftverk i Vennesla slik at den tilfredsstiller dagens krav til dam sikkerhet. Selskapet ønsker i forbindelse med dette å heve damkronen slik at vannstanden i inntaksmagasinet kan økes med 0,8 meter. Begrunnelsen for å heve damkronen er at man ved dette får utnyttet energien i fallet ytterligere og på den måten bidrar til økt produksjon av fornybar energi i en eksisterende utbygging- noe som i følge søker medfører veldig få miljømessige konsekvenser for omgivelsene. Hevingen vil gi en økt produksjon på ca. 7,5 GWh/år. I følge søker så vil hevingen ikke påvirke driften av kraftverket og følgelig ikke få noen virkninger for elva nedstrøms Vigelandsfossen, som er den lakseførende strekningen i Otra.

Figur 1 Kart over området.

Hydro mener virkningene av en økt vannstand på 0,8 m vil være små, og søker derfor om unntak fra konsesjonsplikt. Unntak fra konsesjonsbehandling kan gis dersom tiltakene som skal gjennomføres ikke er til "nevneverdig skade eller ulempe for noen allmenne interesser i vassdraget" (Jfr. Vannressursloven § 8 og § 18).

I 2013 gav NVE tillatelse til at Vigelandsfoss kraftverk konsesjonsfritt kunne utvides med et nytt aggregat på 13 MW. En utbygging i tråd med denne tillatelse vil medføre at midlere produksjon er beregnet til å øke med 25 GWh og slukeevnen med 75 m³/s, i forhold til nåværende 180 GWh og 151,7 m³/s. Planen om å bygge ut dette tredje aggregatet er foreløpig lagt vekk fordi det på nåværende tidspunkt ikke er funnet økonomi i prosjektet. Søker opplyser imidlertid at en heving av vannspeilet vil være fordelaktig for en slik utbygging, om den kommer på et senere tidspunkt.

Vennesla kommune har ikke ferdigbehandlet saken, men rådmannen har innstilt på følgende vedtak:

"1. Ut i fra de foreliggende opplysninger i saken, mener Vennesla kommune at

tiltaket vil medføre nevneverdig skade eller ulempe for allmenne interesser slik at konsesjonsplikt etter vannressursloven oppstår.

2. Vennesla kommune mener at tidligere konsesjonsfritak og nærværende søknad må ses i sammenheng, og mener at hele kraftanlegget bør undergis en konsesjonsbehandling.

3. For begrunnelse av vedtakets pkt. 1 og 2 vises det til saksfremstillingen i sin helhet."

Saken skal behandles av kommunestyret i Vennesla 26.3.2015.

Vurderinger

Fylkeskommunens interesser i denne saken er i første rekke knyttet til kulturminner, friluftsliv og arbeidet med helhetlig vassdragsforvaltning gjennom Regional plan for vannforvaltning i vannregion Agder (ikke vedtatt ennå).

Kulturminner og kulturmiljø

Hevning av vannstanden i inntaksdammen har kun begrensede konsekvenser for landskapet og med dette også kulturlandskapet. Det er i dag ikke registrert automatisk fredete kulturminner som kan berøres av planlagt tiltak.

Fylkeskonservator vurderer potensialet for funn som relativt lite og finner det ikke nødvendig å foreta særskilte registreringer i området. Fylkeskonservatoren har derfor ingen merknader i forhold til kulturminner og kulturmiljøer.

Friluftsliv

Det fremgår av søknaden med konsekvensvurdering at en økning av vannstanden vil få negative konsekvenser for en populær tursti og badeplass på stedet (Figur 2 og 3). Konkret vil deler av turstien og sandstranda bli liggende helt eller delvis under vann. Det vil også kunne bli utfordringer knyttet til utvasking.

Figur 2 Bilder av tursti og badeplass som blir berørt ved heving av vannspeilet.

Figur 3 Bilder av tursti og badeplass som blir berørt ved heving av vannspeilet.

I søknaden skriver imidlertid Hydro at de etter dialog med Vennesla kommune ønsker å gjennomføre konkrete tiltak for å bøte på de mest åpenbare virkningene av utbyggingen. I første rekke gjelder dette turstien langs nordsiden av magasinet. Planen er å foreta en justering av stien på den aktuelle strekningen, for å sikre en minst like god løsning som i dag. På enkelte partier der terrenget er bratt, vil det kunne bli behov for å anlegge støttemur. Hydro sier i søknaden at de vil stå ansvarlig for all planlegging av omleggingen av turstien og bekoste alt arbeidet med den. Endelig utforming vil bli avklart med kommunen før arbeidene med justeringen av stien settes i gang.

I følge Vennesla kommune er badeplassen og turstien svært viktig for friluftslivet i nedre Vennesla og en av de mest brukte badeplassene i kommunen. Samtidig gjør badeplassens nærhet til bl.a. boligområder og fotballbaner at den blir mye brukt i skoleferier og i forbindelse med idrettsarrangementer. Badeplassen vurderes videre som et verdifullt landskap- og rekreasjonselement for Venneslas innbyggere. Med bakgrunn i dette mener fylkesrådmannen at tiltaket helt klart berører allmenne friluftslivsinteresser.

I Regional plan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet 2014 -2020 er det et mål at *"Alle skal kunne drive med idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet i sin hverdag der de bor."* For å nå dette målet bør eksisterende viktige og populære nærfriluftsområder ivaretas. Dette gjenspeiles i arealbruksprinsippene i samme plan om sier at *"Vann og vassdrag med tilhørende strandsone skal forvaltes på en måte som sikrer allmennheten gode muligheter for ferdsel, opphold og naturopplevelser."* Det er positivt at regulanten tilbyr å legge om turstien slik at den blir minst like bra som i dag. Etter fylkesrådmannens oppfatning bør dette være en forutsetning for at det skal kunne gis tillatelse til å heve vannspeilet som omsøkt. Det er imidlertid også viktig at

det gjøres tiltak som sikrer at det fremdeles blir en attraktiv badestrand av minst samme kvalitet som i dag. Begge disse forholdene må sikres gjennom det videre arbeidet. I tillegg bør det sees på muligheten for at vannstanden i inntaksbassenget kan holdes på et gunstig nivå gjennom badesesongen.

Området rundt Vigelandsfossen er sterkt påvirket av eksisterende anlegg og regulering, og bortsett fra konsekvensene for friluftsliv, mener fylkesrådmannen at konsekvensene av damhevingen er beskjedne. Dersom hensynet til friluftsliv blir ivarettatt på en god måte, mener fylkesrådmannen at unntak for konsesjonsplikt bør kunne gis. En forutsetning for dette er imidlertid at turstien og stranda blir opprettholdt gjennom avbøtende tiltak, og at det sees på avtaler for å sikre en mest mulig stabil vannstand i badesesongen. Dersom dette ikke lar seg gjøre, bør det stilles krav om konsesjonsplikt.

Dersom NVE kommer til at tiltaket krever konsesjonsbehandling, mener fylkesrådmannen at NVE bør innkalle hele Vigelandsfoss kraftverk med inntaksmagasin til konsesjonsbehandling slik at man får vurdert hele anlegget med samlede konsekvenser samtidig. Dette vil etter fylkesrådmannens vurdering være i tråd med vannforskriftens mål om helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomster. Det vil være en klar fordel at et så stort anlegg som Vigelandsfoss kraftverk bli underlagt konsesjon og konsesjonsvilkår, slik at man kan sikre et godt og forutsigbart styringsverktøy for videre drift. Dette vil også være i tråd med foreslåtte tiltak i forslag til Regional plan for vannforvaltning i vannregion Agder. Her er det foreslått følgende regionale tiltak: *"Anmode om inn innkalling til konsesjonsbehandling etter § 66 i vannressursloven av kraftverk uten konsesjon, for utredning av miljøtiltak, inkludert miljøbasert vannføring, i regulerte vassdrag som er viktige for laks, sjø-ørret og ål utfra en helhetlig vurdering av vassdrag."*

Spillemidler

Både turstien og badeplassen ligger på kommunal grunn og er opparbeidet av kommunen. I 2004 og 2005 ble det gitt til sammen 186 000 kroner i spillemidler til dette. Fylkesrådmannen gjør oppmerksom på at disse i utgangspunktet må tilbakebetales ved en eventuell endring og flytting av turstien. Kommunen kan imidlertid søke dispensasjon fra dette hos Kulturdepartementet. Kontaktperson er Åsmund Berge (asmund.berge@kud.dep.no, tlf. 22 24 80 60).

Økonomiske konsekvenser

Saken har ingen økonomiske konsekvenser for Vest-Agder fylkeskommune.

Kristiansand, 23. mars 2015

Kristin T. Andresen
Fylkesrådmann

Kenneth Andresen
Regionalsjef